

rechter schrijft terug

Jan van der Does

Weerzin en verkilling in de rechtszaal

Mr. Olsman, advocaat, gaat met zwier te werk, daar is iedereen het over eens. Hij is erop uit een sfeer te creëren waarin de rollen duidelijk zijn, en zal daarom niet snel een rol van een ander betwisten. Het moet genoeglijk blijven. Een grapje is zeker aan hem besteed. Hij is geen perfectionist en hij kiest wel eens standpunten die hij vervolgens nauwelijks kan onderbouwen. Maar daar gaat het ook niet om. Het moet allemaal gezegd zijn, en dat gebeurt ook, zij het met enige vertraging. Vervolgens is het aan anderen om er wat van te vinden. Als hij ongelijk krijgt dan lijkt hem dat niet te deren. Hij heeft de neiging om

na een zitting te blijven hangen, om wat associaties uit te wisselen die de zaak bij hem heeft opgeroepen. En ook wel om bevestigd te krijgen dat de basis van elk contact betrokkenheid is.

Mr. Smit daarentegen, ook advocaat, heeft een uitgesproken competitief karakter, en hij lijkt alleen maar respect op te kunnen brengen voor anderen als die ook competitief zijn jegens hem. Is het op de keper beschouwd niet respect waar alles om draait? Een confrontatie is geen ramp, vindt mr. Smit, als het maar de zaak dient. Hij heeft een nerveuze uitstraling, en zijn wijze van spreken is wat staccato, alsof hij een bataljon toespreekt. En bij dat spreken voert hij alleen argumenten aan die er toe doen.

De twee heren troffen elkaar ter zitting in een strafzaak.

Waar normaal gesproken tussen advocaten een zekere natuurlijke band ontstaat vanwege gelijklopende belangen van de verdachten, en de één de argumenten van de ander onderstreept en versterkt, of desnoods alleen maar mee wil liften, was hier van cohesie geen sprake. De aanpak was te verschillend.

Bij aanvang van de zitting kondigde mr. Olsman aan een preliminair verweer te zullen houden op grond van overschrijding van de redelijke termijn. Mr. Smit deelde onmiddellijk mee dat hij zich niet bij dit verweer zou aansluiten. Een dergelijke distantie doet zich eigenlijk nooit voor, en het verzwakte de positie van mr. Olsman. Deze gaf echter geen krimp en hield een gloedvol betoog, met hier en daar een kwinkslag, dat door zijn confrère met afgewend gezicht werd uitgezeten. Het betoog leidde niet tot het gewenste gevolg en de behandeling werd voortgezet.

Aan het slot van de behandeling vroeg mr. Smit of hij als eerste mocht pleiten. Hij zei het er niet bij, maar de strekking was wel duidelijk: hij kon de gedachte niet verdragen nogmaals naar een betoog van mr. Olsman te moeten luisteren. De rechtbank deelde mee dat de raadslieden zelf maar met een voorstel moesten komen. Het leek mr. Olsman weinig te kunnen schelen, dus hij kwam als laatste.

Toch was er een grens overschreden. Mr. Olsman kon het intimiderende gedrag van zijn confrère, waarvan de strekking zo ongrijpbaar was, niet goed pareren. Hij zuchtte, draaide, kuchte, en zocht steun bij de rechtbank door tijdens het pleidooi van mr. Smit de rechters net iets te lang en glimlachend aan te kijken. Hoewel, glimlachend is niet het juiste woord: het had eerder iets smalends. De rechtbank keek onbewogen terug, als een dame die niet gediend is van avances. Vervolgens was mr. Olsman aan de beurt. Hij deed zijn best om, alleengelaten, zijn oude zwier te handhaven. Maar de lol was ervan af. Zijn aimabele karakter maakte hem kwetsbaar voor intimidaties. Hij bleef na afloop nog wel even hangen, een beetje hulpeloos. 'Het was me het dagje wel,' zei hij. Dat kon de rechtbank bevestigen. En aangezien mr. Olsman geen grapje te binnen schoot, hield hij het voor gezien en vertrok.

De werkelijkheid had zich van een kille kant getoond. Tegen sommige dingen bestaat geen verweer.